

csak Antalfalván tartandó újabb gyűlésen mutassák be, hogy az érdekeltég ennek után az eredményt a megyei hatóságnak jóváhagyás végett bejelenthesse és a megyei törvényhatóságot felkérje, hogy a maga részéről a vasutvonal kiépítéséhez nagyobb összeggel járuljon. Felszólítanak továbbá a vonalhoz közel eső községek is, hogy a költségekhez szintén hozzájáruljanak. — Pancsova városa is legközelebb fog ez ügyben végleges határozatot hozni.

A magyarosodás erkölcsi tényezői.

Múlt számaink egyikében, vonatkozással jeles publicistáknak, Beksiacs Gusztávnak egyik közleményére, elmondottunk egyetnást a magyarosodás módjáról. Az ott felsorolt eszközök nagyjára külsők. Az iskola, igaz, sokat tehet. Van azonban a magyarosításnak egy sokkal hatalmasabb lendítője, mely tán hosszabb idő alatt, de annál erősebben megnyeri a szíveket, mely elragad, leköt, megigéz. E mindennél hatalmasabb magyarosító eszköz: magának a magyarságnak erkölcsi legimpónáló hatása.

A magyarságot engedjük magában hatni a nem magyar elemekre. Ha látja az az idegenajkú a magyarság képviselőinek tiszta indokait, megvesztegethetlen becsületességét, nemes gondolkodását és lelkiismeretes kötelességérzetét: ha látja szemé előtt mindezt több évtizeden át; ha látja, hogy ez a kis kör minő méltóságos magatartással küzd az eszme mellett, melynek születésénél fogva hordozója: akkor önkényt, és a nemes példa szülte felhevülés pezsdülő lelkesedésével fog velünk együttérezni és egyetérteni.

Az eszme, mely idegen elemek közepette tért akar foglalni, természetesen legtöbb megfigyelésnek van kitéve, s mindenütt kritika tárgya. Annál szükségesebb tehát, épen ilyen viszonyok közt, hogy emek az eszmének képviselőihez semmiféle gáncs ne férjen. Ép azért szükséges, hogy vállvetve tartson össze a kis csapat.

Kiki közülünk válasszon bármily kis kört, ezt töltsse be teljesen. Hisz nincsen a nyilvános életnek egyetlen ága sem, mely a magyarosodás erkölcsi hatásának meg ne nyílnék. Rekedt torkú hangoztatása az eszmének, a keresve-kénytetett propaganda csinálás, úgy vagyunk meggyőződve, többet árt, mint használ. Komoly méltósággal, eszmei felsőbbségünk igaz öntudatában töltjük be hivatásunkat egyik kezünkkel a törvényre, a másikkal

Még egy darabig alkudozott, de a házaspár kéréllhetetlen maradt, s azzal fenyegette a katonát, hogy elfogattja egy rendőr által, aki máris ott állt a háta mögött. A hadnagynak végre is követni kellett őket a törvényszéki terembe.

A bírónak épen semmi dolga sem volt, néhány perc múlva már eléje terjesztették az ügyet. Rövid és velős határozatot hozott: „A hadnagy vagy fizet, vagy az adósok börtönébe vándorol.”

— Teljes lehetetlen azonnal fizetnem, — szolt a hadnagy, — és az ár nem nagyon magas?

— A saját vagyonát mindenki tetszése szerint becsülheti fel — szolt a bíró — „különb magam is azt tanácsolom a panaszosoknak, hogy emberileg bánjanak s ne tegyék tönkre a tisztet.”

A helyeslés moraja futott át a nagyszámú közönség sorain.

A kereskedő egy ideig sugdolózott a feleségével, ugylátszik a férfi engedékenységet tanácsolt, de az asszony ezt erélyes fejesővásokkal utasította vissza.

— Az igazságszolgáltatás vegye rendes folyamatját, — kiáltá végre az asszony ingerülten, — bíró ur tegye kötelességét.

— Megálljanak! — szolt közbe egy mély hang s egy öreg ur, számos érdemrenddel mellén. a bíró asztala elé lépett. — „Én Miloradovics nyugalmazott tábornok vagyok: hadnagy ur, ha tetszik, kölesön adom önnek a 200 rubelt.”

— Hogy fogadhatnám el, excellenciás uram! — sóhajtott a fiatal ember, — hisz egész életemben se leszek képes ezt visszafizetni.

— Ne féljen, ön csakhamar visszafizeti azt

szívünk tájára mutatva, s a siker áldásos gyümölcsei csakhamar tények alakjában fognak felénk integetni, — miként eddig is, valahányszor helyi viszonyaink közepette a magyarság egy-egy vívmányának szerét ejtette.

Természetes, hogy a társadalmi eszközöknek is hozzá kell járulniok. Ide sorakoznak például a felolvasások. Annyira Pancsován még nem vagyunk, hogy magyar nyelvű felolvasásokat tarthatnánk. Legyenek hát azok egyelőre német nyelven tartott, de magyar tárgyú felolvasások. Egyes érdekes és lélekemelő fejezetek a magyar történetből, egyes szakaszok a magyar nemzet szokásaiból, képek a népeletből, közben egy-egy jeles írónk jellemzése és műveinek ismertetése: ilyen és hasonló tárgyak, melyeknek német előadási nyelvöknél fogva megvolna kétsége kívül a mindenrendbeli hallgatóságuk is, minő üdvös erkölcsi hatással volnának az eszme terjesztésére. Lassanként megismerkednék idegen ajkú lakosságunk is a magyar nemzet fenséges múltjával, magasztos küzdelmeivel, vívmányaival és kulturtörékvéseivel. S a szívbeli kápos mind szorosabbra fűződnek! Idővel aztán, mire iskoláink ifju nemzedéke felsérdül, lesz hallgatója a magyar szónak is!

Nagy kár továbbá, hogy Pancsován hozzáférhető könyvtár nincsen, melyben a magyar viszonyokat felölő munkák megvolnának. Nevezetesen az összes magyar írónak német nyelven megjelent fordításai, német nyelven írt magyar történelmi, ethnographiai, földrajzi, politikai művek, irodalmi, műveltségi történetek, monographiák stb. Az ilyen könyvtár, ha a népesség zömének nyitva állana, rendkívül sok hasznot hajtana a magyarság eszméjének. — Hiszen mi másképp ítélnék meg bennünket külföldön is mióta remekírónk javarészt le vannak fordítva a legtöbb művelt nyelvre? Jókai regényei, Petőfi költeményei, Arany János művei, Eötvös munkái ismeretesek már úgyszólván az egész continens civilizált országaiban. Minő egészen másképpen írnak rólunk a németek, mióta Szalay történelme, Toldy irodalmi története német nyelven megjelentek!

Mindkét eszmének megvalósítása, felolvasások és a közkönyvtár életbeléptetése úgy hiszem, nem is okozna túlságos nehézséget. Akadnának Pancsován bizonyára lelkes és buzgó férfiak, kik a magyar cultura ápolását szívökön hordják, s kik készörömet vállalkoznának a terv kivitelén közreműködni! Áldozatokkal bizonyára hozzájárulnának polgártársaink is!

nekem — szolta tábornok és valamit sugott a dragonyos fülébe.

A vádlott arca nyomba kiderült. „Elfogadom a kölesönt” — szolt s a tábornoktól kapott 200 rubelt rögtön átadta a hölgynek, aki férje karjába öltve a magáét, el akarta a termet hagyni.

— Pardon, még egy eszekélységet, — kiált a tiszt, — kérem a bíró urat, hogy legyen szives engem tulajdonomhoz juttatni.

— Mit akar? kérdi a bíró.

— Az a ruha most az enyém, mivel megfizetem.

— Még ma lakására küldjük, minthogy ön úgy látszik súlyt fektet e rongyokra, — szolt megvetőleg az asszony.

— Ohó, drága nagysád, nekem is jogom van követelni, hogy az ügy azonnai elintéztessék. Lesz szives azonnal átadni azt, ami az enyém? Sietős dolgom van.

A hallgatóság derülni kezdett.

— Csak nem fogom a törvényszéki teremben a ruhámat levetni? kiáltott az asszony, biborvörösén a haragtól és a szégyentől.

Kérem, az az én ruhám! felelt hidegvérrel a tiszt.

A kereskedő zavartan ismételte, hogy a ruha azonnal rendeltetése helyére küldetik, mert az csak rossz tréfa lehet, hogy feleségét a tárgyalási teremben levételzésre hívják fel.

— Eszembe se jut tréfálni, — viszonzá a tiszt — s kérem a bíró urat, hogy most az én érdekenben foganatosítsa a további eljárást.

— A követelés jogos, — felelt szárazan a

Heti szemle.

A zágrábi földrángás (Börzeviczy sei's gesagt! — annyi zágrábi földrángás után) a hogy a magyar kormánynak, illetve a Ramberg katonáinak a horvátokkal való elbánását nevezhetnök, lassan lassan megteszi hatását s a lázadó városok ezimer-láza csillapul s gyászlebegésű lobogóikat kezdik alább hordani, sokkal hamarabb juhászodva meg, mint a tonkingi fekete lobogósok, a kik a francziáknak annyi gyásznapot okoztak. Félni, hiszen talán még se féltünk tőlük, hanem még is fájt volna, ha honvédek mind tökéletesebbé váló képzettségét, páratlan kitünő szellemét, pezsgő hazfűségét, ily rüt hálátlanság megtorlásán kellett volna vagy kelene megpróbálnunk.

Sajátságos, hogy épen az e fajta cseprő utcai hősöknek van kedvök veszekedni, mikor a leg-hatalmasabb és valaha legharaziasabb hadintéző, a vas kancellár, a Bismark, a béke olajágával édeleg és az általános lefegyverzés eszméjével foglalkozik, a hogy egy angol lap írja, persze nem minden angol humor nélkül. Bizony álomnak is igen szép elgondolni, hogy ha a vas agastyán és rendlithetlenségű hallgatag nagy bajtársa, a generalissimas Moltke, a ki most üli meg ebbeli bizony magas és jól betöltött rangjának 25 éves jubileumát, egyszerre csak az aggkor békés hajlamaihoz híven, no meg belevonva elaggott eszászárkat is, egy hosszú és tartós általános békeidőszakot teremtenének. Mily édes munkakedvvel esügnének más népek is a béke művein, mint akár a sveicziak és hollandok, a kik most mutogatják országos kiállításaikon esüdes békéjük gyümölcseit.

Sok viszontagságaink és balszerencsénk dacára azért mi is esüggedetlen dolgozunk. Ime már fölépítettük az oly kegyetlenül a sárba tipott és most már büszkén az égnek emelkedő Szegedet, a melybe legközelebb várják királyunk Ő felségét, a ki annak idején is a vész napjaiban rögtön ott termett vala, hogy segítsen, vigasztaljon, buzdítson. Igaz, nem egészen a saját erőnkől épült fel, az egész nemes Europa támogatott bennünket. Mert hiszen mi se feledkezünk meg soha a szerencsétlenekről, a hogy azt fényesen bizonyítja a mult vasárnap végbement budapesti „Budapest-Ischia” ümepély. Csak mozzanatai is mily számosak: vasparipaverseny, a dalegyletek, a katonai zenekarok hangversenye, a kis népszínház (Blaháné, vidor Solymossy, Hegyi A. Pálmai J. Kassay fellépéseivel) a sátrak forgalma, a tarantella és olasz dalok, aztán a hangverseny, a melyen Jókai maga szavata el „Ischia” című hatalmas versét. Voltak meg aztán táncvígalmak, sorsjáték, tűzijáték, s végül bárha serenada.

Ugyancsak a minapában szept. 12, 13, 14-én ülte meg Wittenberg városa, illetve a német nemzet nagyszerű Luther ünnepét. Nines

bíró, — a tiszt azonnal birtokába veheti a ruhát. Vonakodik ön ezt megengedni?

— Természetesen! — rikácsolá az asszony, sohasem fogom itt a ruhámat levetni.

A bíró intett, a szolgál, egy tenyeres-talpas, vén marcona medve katonás lépésekkel az asszony felé haladt. A közönség derültsége növekedett.

— Megálj! — kiáltá a kereskedő, — én visszavásárolom a ruhát. Itt a kétszáz rubel.

— Ez nem elég! — felelt a dragonyos, — mindenki tetszése szerint szabhatja meg a maga jószágának az árát. A ruha miatt valószínűleg fog-ságot kapok, elkésésemért ezenkívül az épen most elveszített pör költségei, szóval 1000 rubelt követelek.

A hallgatóság hangosan kacagott. A bíró esendet parancsolt, s szóla: „A követelés nagyon magas. De hát önnek asszonyom, nem kell elfogadnia: itt is hagyhatja a ruhát.”

— Ezer rubel! ez szemtelenség! — sikoltá a hölgy.

— Semmiesetre sem, — teledé udvariasan a hadnagy, — eszemágában sincs valami nyereséget zsebrerakni ez üzletből. Az egész fölösleget, mely nekem marad, a katonai özvegyek pénztárának adom s azért föl is emelem a ruha árát 2000 rubelre.

A kereskedő elővette erszényét: „Hadnagy ur, im itt a 2000 rubel: a lecke drága, de tanul-ságos.”

És méltóságosan szolt a bíró: „Minthogy a felek békességesen kiegyeztek, a tárgyalást befejeztem nyilvánítom.”

B. H.

terünk csak megemlíteni is egyes mozzanatait, de jól esik napjainkban egy egész nemzet s élén egy hatalmas monarcha által ünneplve látnunk a lelkiismereti szabadság, vallásos türelem és humanus felvilágosodás magasztos eszméit! — Viszont fáj látnunk, hogy egy nemes és vitéz nép, mint a lengyel, csak honja határain túl ünneplheti meg egész szabad lélekkel és szívvel multjának egy hőseit: olvassd a sveizi Szobieszki ünnepeit!

De térjünk vissza hazas említsük meg, hogy a mi alkotmányos jelenünk hőse Tisza Kálmán választói közt járt, hivat meg jobban lebilincselte és elleneinek megzavarta fejét és meglágyította szívét.

—d.

HELYI HIREK.

(Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, a kik lapunk irányában tartozó eddigi előfizetőkötelezettségeiket még le nem rótták, legyenek szivesek tartozásokat megküldeni. A kik pedig csak félévre fizettek elő, bizalommal figyelmeztetjük, hogy előfizetésük e hó végével lejár s sziveskedjenek azt a puszta szép ügy iránti nemes tekintetből is legott megújítani.)

Hergloz Antal törv. elnök úr hosszabb ostendei furdözése, majd utazása után a héten visszaérkezett városunkba. A nagy érdemű elnök úr friss egészségnek örvend: öhajjúk, tartósan őrizze meg és nyereséget lássanak belőle nemesak az ő hivatalos, hanem a mi igen fontos nem hivatalos ügyeink is!

* **Érdekes eljegyzések** történtek városunkban a hét folyamán: Scherter Antal úr, derék és buzgó városi tanító, eljegyezte magának a kedves Ziffermeyer Hermin kisasszonyt: Tartler István úr, a Wittig-schlager-féle nyomda ügyes faktora pedig Kling Isabella kisasszonyt. Gratulálunk és sok szépét és jót kívánunk!

* **Az egyiptomi szembetegség** az épen vidékünkön járó Dr. Feuer és Dr. Faragó orvosok tapasztalata szerint igazán ijesztő mérvben van elterjedve az e betegséggel szemben gyámoltalan és védtelen nép közt. Dr. Feuer úr konstatálta, hogy Zrepáján vagy 500. Sefferinben vagy 300, Ujfályn 350 egyén szenved e szemnyavalyában; bizonyára vidékünk egyéb helységei sincsenek megkímélve s érintetlen hagyva általa, úgy hogy, ha a bajt bizonyos normalis ártalmatlansági fokra kiirtani akarjuk, több évre legalább 20-25 orvosra van vidékünknek szüksége, a kik kizárólag e baj orvoslásának szenteljék magokat.

* **Német színházi** rovatunk csak a mai számmal éri ez időre végét. Mult vasárnap volt ugyan a búcsúelőadás, a mely alkalommal a sok jót élvezett társulat igazgatója Duba úr személyesen is szívélyes szavakban elbúcsúzott, de a társulat több jeles tagja még f. h. 18-án, kedden is rendezett előadást, kedélyes „Tanzkränzen“ fűzve hozzá. Az előadás a csupa jó erők közreműködésével persze sikerült, Teweléné

Irodalmi kalandozások.

1.

A szellemi produktivitás óriási mértékei mai napság a csak félig művelt embernek is ütszótjévé válnak. A polgárisodással karöltve járó tudatosság moloehja szörnnyű mód éhes, — a legalsóbb néposztályok fia is, kivált nagy városokban, a szellemi táplálékot már szinte megkövetelik. A nyelv művészi de egyszerű közeget pótolja az öntött betű chablonszerű, de ezerszeresen többszöröszíthető eszköze. Hús és izom nélkül szükölködő, de idegekben annál inkább bővelkedő nemzedékünk a raffineria számtalan esiklandozásaira szorúl, hogy tompult izlését kielégítse. De a társadalmi fejlődés rohamos haladása is hallatlan követelésekkel lép az ifju elé, kinek azon eszmei közkinésen kívül, mely apái korából rá maradt, még a közeli 50 évek százszorta több eredményeit magába kell fogadnia.

A nemzeti műveltség végső eredményei az irodalomban vannak letéve. Minden társadalmilag egészséges idea, minden a nemzet törzséből fakadó cultúrvirág a nemzeti remek irodalomban termi gyümölcseit. Azért a nagy író, a nagy költő művei végső, kifortt, de mégis lényegileg mindent tartalmazó facitjai az összes előbbi századok haladó és erjedő hullámzásának.

A kinek ninesen irodalmi, nevezetesen szép irodalmi műveltsége, az nem is művelt ember. A szakirodalom az igazságot kutatja csak: a forma

asszony és Jeschek úr a legjobb kedveléssel éltek. A nagyszámú közönség, ifju szép lányok a táncban élen részt vettek, a mely éjjeli 1 óráig tartott. — Sok jót kívánunk utjára a derék társulatnak és ismételve figyelmebe ajánljuk, hogy ha jó sorsa ismét közénk hozza, legyen annyi tekintettel ez országra, hogy legalább egy pár jó magyar darabot (persze német fordításban) betanul és előad!

* **Tanulóink** (úgy reálgymnasiumi mint polgáriskolai) valamint egyéb iskolás fiúk és lányok figyelmebe ajánljuk, hogy Beck Imre jabukai utcai papirosboltjában igen olcsón kaphatnak mindennemű és alakú solid és esinos gyakorló füzeteket, irkákát, tollat, tintát, írónt, mindennemű papírt, rajzeszközöket, festéket, valamint, hogy nevezett üzlet a legolcsóbban és legsolidabban eszközöl úgy egyszerű miut díszes könyvkötéseket.

* **Állati dögök** nyúzva és nyúzatlan állapotban minden humanus, egészségügyi és aesthetikai tekintet nélkül süriten dobatnak ki városbeli utcáinkra, s a város közelében fekvő utakra, útszélre, mezőre. Így a héten át a bavanístei uton három lódög, undorítón megnyúzva éktelendett, rontotta az isten szép levegőjét, az arramenök izlését, étvágját, és — vigyorgott gúnyosan azok szemé közé, a kik azt hiszik, hogy körültekintő, erélyes rendőrségünk van.

* **Az országos vásár**, a mely városunkban kedd, szerda és csütörtök tatatott, kinn mint benn igen élénk volt s látogatott.

VIDÉKRŐL.

Az ujvidéki „Maticza Szerbszka“ szépirodalmi társulat kiadásában s Hadzsics Antal, ugyanezen társulat titkára és ismert nevű író szerkesztése alatt megjelenő „Évkönyvek“ (Letopisz) folyóirat 133. kötete most hagyá el a sajtót következő tartalommal: Zombor városa környékén levő alkalikus (égyényes) tavakról, Petrovics Dömétől. — Cicero második beszéde Catilina ellen. Fordította, bevezetéssel s jegyzetekkel ellátta Jovanovics Milan. — Az elemi iskolák és tanítóképzések szervezetről Horvát- és Szlavonországban. Neskovics Döme tanár értekezése. — Az örvény szélén. Beszély Popovics Istvántól. — Irodalmi szemle: A cypriusi menyaszszony, Heysétől. Gresics János bírálat. A világtörténet középszkolák számára Zecsevics Mihálytól. Első közlemény Gyorgyevics Jánostól. — A „Maticza Szerbszka“ társulat irodalmi tevékenységéről.

A bácsmezei női kézműipar-kiállítás juryje, 1650 kiállító közül 114-nek arany díszokmányt, 58-nak ezüst díszokmányt 114-nek elismerő okmányt és 10-nek egy-egy aranyat ítelt oda.

A temesvári magyar nyelvterjesztő egyesület f. évi szeptember hó 30-án, vasárnap dé. órakor a városház nagy termében rendes évi közgyűlést tartja, melyhez a t. cz. egyleti tagok tisztelettel meghívotnak. Napirend: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az utolsó (alakuló) közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. A titkár jelentése a lefolyt egyleti évről. 4. A pénztáros évi jelentése. 5. A számvizsgáló bizottság jelentése. 6. Egy másodtitkár választása. 7. 11

igazsága iránt közönyös; másrészt köre is aránylag szük: az emberi léleknek csak egy irányzatát követi, a lelki egyfűthetők összegezett működését nem tünteti fel; vagy ha igen, akkor már philosophia lesz belőle, s mint ilyen irodalmi szempontokból indul ki.

Természetesen mindig a remek irodalmat értjük. Ennek megalkotói rendszeren kifejezésre juttatják az ezrektől titkon gondolt, vagy csak sejtett eszméket, avagy az örök emberi természet voltából kiindulva idealizálnak s így — teremtenek. Mindkettőt egyesíteni keveseknek adatott: ezek aztán nemzetöknek, sőt koruknak képviselői. Egy Homér, egy Dante egy Shakspeare, egy Göthe, egy Arany János — ilyenféle szellemek.

A velők való foglalkozás tehát, nyilván megismereti velünk ama korok és nemzetek teljes eszmekörét. Homér foglalhatja az egész görög műveltségnek; Dante egymaga tükre az egész középkor keresztény hitének a maga mélységében és zavartalan fenségében; Shakspeare a skeptikus tünődésekre hajlandó, és önlelke legmélyébe hatoló, tehát már több mint naiv romantícismuskak hordozója; ő már az emberi lélek ösokaira mutat; ő már teljesen modern ember; egy Goethe a német görög ideálnak praegnans kifejezője; Arany János költészeté végre a magyar nemzeti és az örök emberi genius kölesönös összehatásából fakadó eszmény.

Vannak a tudományos irodalomnak is oly képviselői, melyek universalitás szempontjából ama költőileg ihlett hatalmasságokhoz foghatók: Egy Aristoteles, egy Szt. Agoston, egy Aquinói Szt. Tamás, egy Verulamii Bacon, egy Copernikus egy

választmányi tag választása. 8. 3 tag választása a jegyzőkönyv hitelesítésére. 9. Pontelly István főgymnasiumi tanár felolvasása: „magyar nyelvterjesztő egyesületünk feladatairól.“ 10. Indítványok az alapszabályok 12-ik §-a értelmében. Babusnik Ágost elnök. Stumpfoll Ede titkár.

Pályázat. A Torontálmezei Gazdasági Egyesület titkari állást állandósítván, arra ezemmel pályázat nyitattik. Székelye Nagy-Kikinda: évi fizetése 1200 és szabad lakás. Hivatalos utazási költségei az egyesület által megtérítették. A felvétel egyelőre, egy évi próba időre történik. Megkivántatik a magyar nyelvben szakirodalmilag való jártasság, és a német nyelvnek bírása: azonkiül előnyös a szerb vagy román nyelv is. A titkár az egyesület hivatalnok, s az elnök és igazgató alelnök, illetve másod alelnök rendelkezése alatt áll, és részére, ha szükségesnek mutatkozik, külön rendszabályok és utasítások fognak kiadni. Pályázók kérvényeiket, melyekhez szakképzettségük nyelvismeretük, ugy eddigi működésüket tanúsító bizonyítványaik is melléklendők, folyó évi november hó 1-ső napjáig a „Torontálmezei Gazdasági Egyesület“ elnökéhez Zombolyán nyujtsák be.

UJDONSÁGOK.

— **Arany János** mint forradalmi költő. A „Bolond Istók“ mult vasárnapi számában Arany János három eddig ismeretlen forradalmi költeményét közli ifj. Ábrányi Kornél úr. A beszes ereklyék Horváth Lajos gyűjteményéből valók. A három költeményből adjuk az elsőt, mely így szól:

Rásüt az esthajnal
Vásárhelyi tóra:
Ott legel a ménes.
Hol a számadója?
Hol a számadó, vagy
Legalább bojtárja.
A szegény honvédet
Hogy meg sem kínálja?

Itt van: itt tanyázgat
Számadó, bojtár is,
Megkerül estenden
Bujdosó betyár is.
Gyere bé barátom,
Van minálunk, gyere,
Szökött katonának
Egy karjé kenyere.

„Az vagyok, elszöktem,
Diesekszem is véle:
Nyolcszáz harmincegyben
Fogtak volt kötéllal,
Es azóta mindig
A császárt szolgáltam;
Fogadom, egy sem volt
Jobb kutyájá nálam.

Meg is szeretett, mert
Haza sem eresztett,
Adott a mellemre
Krajcáros keresztet,
Es most azt akarná,
Hogy e réz keresztért
Otsam én neki az
Ártatlan magyar vért.

Hegel, egy Spencer. Mind e férfiak az egész tudományos gondolkozás utját egy hatalmas lökessel előbbre vitték: mindezek az emberi fejlődés zúgó folyamatát egy csapásra más irányba terelték. De az ő eszmék csak mesterséges úton váltak közkincesekké: ők tudós létök mellett nem voltak egyszersmind nemzetök emberei: az ő alkotásaikat nem érthette meg minden ember fia, mert nem az emberi lélek könnyen érthető képében, a költészetben, jelentek meg.

Vegyük csak mindjárt Aristotelest. Ő határozottan teremtő szellem: bármennyire megmosolyogjuk mostani eszmekörünkkel némely füresaságait, a tudományos kutatás módszerének első rudimentumai az ő műveiben nyilvánulnak. S ő egyszersmind alapvető is. Nem egy tudomány van, mely neki közönségi systematikáját.

S mégis korára minő esekély a hatása.

Igaz, hogy a világhódító Nagy Sándor illusoriussá tevő az igazi görögység terjedését: ám Nagy Sándor politikája is csak szerzőjével élt; s így 323 után a stagirai böles tanai gyökeret verhettek a nemzet minden rétegeiben, ismerve a hellenizálás akkori mérveit. De mit látunk? Ahelyett Aristoteles művei elkallódnak, elvesznek, s csak keső századok után kerülnek ismét napfényre arabs fordításokban a scholaticusok idejében. Mert művei abstractiók voltak, melyek nem a nép köztudatát vették a kidolgozás alapjául.

Dr. Fináczy Ernő.

Száradjon el inkább
A két kezem vállig:
Hisz' még én belőlem
Derék honvéd válik:
Megyek Debrecenbe,
Jó éjtszakát bátya,
Leszek, míg a világ,
Kossuth katonája,
Ország katonája."

— **Tanárjubiläum.** Az aradi lyceum vasárnap szép ünnepet rendezett Hanthó Lajos főreáliskolai igazgatótanár 30 éves tanári működésének jubileumára. Az ünnepeltet a főreáliskola dísztermében Kuncz Elek a lyceum igazgatója üdvözölte meleg szónoklatban, kijelenté, hogy a tanárikar ismerve Hanthó Lajos puritán jellemét, nem akart neki konvencionális emléket adni, hanem az ünnep emlékére százforintos alapítványt tett Hanthó nevére, mely összeg kamataiból évenként az a lyceumi tanuló fog jutalmaztatni, a ki Hanthó szaktárgyaiból, a földrajzból és történelemből leginkább kitűnik. Az ifjúság részéről két felső osztályu tanuló üdvözölte az ünnepeltet, ki meleg szavakban mondott köszönetet a nem is sejtett kitüntetésért. Este lakoma volt az érdemes tanár tiszteletére, ki a magyar tanárkarban a földrajz-történelmi tanulmányok egyik legrégebb és legavatottabb művelője.

— **A Petőfi-társaság** a héten tartotta Komócsy József emléke alatt a szünetek után első felolvasó ülését. Legérdekesebb pontja volt amaz ülésnek Paulay Ede „Az ember tragédiája a szinpadon” című székfoglaló értekezése. Paulay mindenekelőtt azt a kérdést vetette fel magának, mielőtt elhatározta, hogy színre hozza-e „Az ember tragédiá”-ját: vajjon alkalmas-e ez a mű a színrehozatalra? Összehasonlította ezt e tekintetben „Faust”-tal s úgy találta, hogy van olyan alkalmas a színrehozatalra mint „Faust” első része, de mindenesetre alkalmasabb, mint ennek második része. Ezután ismertette a költemény vázlatát, úgy a mint az színre fog kerülni, a szükségessé vált kihagyásokat és összevonásokat stb. A mű összevonva 2560 versből áll s színpadi előadásra nem fog hosszabba nyulni mint pl. Othello. All pedig a mű egy előjátékából és 5 szakaszból, melyeknek tartalmát röviden, de szerfelett vonzóan ismertette az értekező. A nagyszámú és díszes hallgatóság színi nem akaró tapsal s éljenzéssel köszönte meg a nagyérdemű értekezést. —

Közgazdaság.

Az országos kataszteri bizottság üléséből közöljük a következő részletet, mint amely városunk és vidékünk földadó viszonyait különösen érdekli:

A volt katonai határvidéki kerület megállapításánál.

Ivics András köszönetet mond ahetes küldöttség tagjainak a buzgóságért, melylyel ügyekeztek személyesen meggyőződést szerezni mindenütt a viszonyokról és az arányok kiegyenlítésén fáradoztak. Emlékeztet azonban a határvidéki kerületi bizottság azon kimondott ohajára, hogy a zimonyi járástól kezdve befelé egyenlítettessenek ki a tarifák a szomszédos és hasonló viszonyok közt lévő panosovai járás tarifáival. Ez egy 20%-os leszállítás által volna elérhető. Ezen leszállítás annál indokoltabb, minthogy a határvidékek ezen vidékein sajnos, nagyon rossz az gazdasági viszonyok. Az ottani völgyek nem hasonlíthatók össze pl. Erdély gazdag völgyeivel; szívesen kiserelné azokat emezekért. És mégis Erdélyben aránylag sokkal alacsonyabbak a tarifák.

A határvidéken folytonosan vándorol ki a nép, mely nem bírja magát fentartani, és ha az országos bizottság most nem szállítaná le ezen tarifákat, valóban nem tudja, miként fogja otthon a határozatot igazolhatni. Erdő ugyan van ott, nagyon szépnek látszó erdő, de azok mind csak beteges maradványai a régi szép erdőknek. Különös fontosságú kérdés az, vajjon mi fog történni a községek erdeivel, melyek többnyire már tulkorosak, évről-évre veszítenek értékükből és még sem engedik nekik az elárúsítást, minthogy nem ezen erdőkre jön most a sor, hanem az állami és investmentalis alap erdeinek elárúsítására. E tekintetben mindenesetre segíteni kell, és még egyszer kéri a tarifák 20%-os leszállítását.

Rudnyánszky Ferencz kijelenti, hogy a volt katonai határvidékeknek meglehetősen nagy részét beutazta az orsz. bizottság, egyik oldalon egészen Boszna-Brodig, más irányban pedig Ogulinig. Kétségtelen, hogy ott a mezőgazdaság még gyarló állapotban van, de tekintve a föld és erdő minőségét, a hetes küldöttség úgy találta, hogy szemben az egész államban fölvett tarifákkal s a kiszámított tisztajövedelmekkel, betérjlesztett munkálata indokolható s a valóságnak megfelel. Arra nézve, a mi a tekintetben hozatott fel, hogy Zimonynak és attól kezdve a további járásoknak tarifái leszállítandók azon indokból, mert Panoso-

va talán magasabb tarifával lett volna megróvándó, kifejté, hogy Zimony szántóföldjének átlaga 6 frt. 79 kr., Panosováé 6 frt 11 kr.; Zimony főátlaga 5 frt 40 kr., Panosováé 4 frt 65 kr., ellenben a zimonyi járásnak fekvését, talajminőségét és közlekedési viszonyait nem lehet a Panosováéval parificalni, minthogy Panosovánál először nagy föltek vannak és igen sok kárt tesz ott a víz és másodszor ott van a Szerbiából átjövő nagy homoktenger a Duna körül, mit nem lehet megakadályozni.

Az összehasonlítás tehát a kettő között a hetes küldöttség nézete szerint nem eredményezheti azt, hogy Panosova főleg emeltesse. A mi az erdőket illeti, azok is összehasonlítottak a többiekkel. Főlemlíti, hogy a volt katonai határvidék eddig csak is a szántóföld, rét, szőlő után adózott, ellenben a legelő és erdőföld adója nem volt, de még urbéri kárpótlást sem fizetett és minden községnek és testületnek van bizonyos vagyona, mely az ő adminisztrációjának költségeit fedezi. Ezt nem az ő előnyükre, vagy hátrányukra kívánja felhozni, hanem csak összehasonlításképpen t. i. arra, hogy ezen jobb helyzet mellett azon volt határvidéki járások, melyek már bekebelezettek részben Horvátországba s ennek lakosaival azonos viszonyok között élnek, elbíráják ugyanazon tarifákat, melyek Horvátország számára proponáltak. Ajánlja a küldöttség munkálatait elfogadásra.

Fejér Miklós oszt. tanácsos nagyon röviden csak azt akarja kijelenteni, hogy itt a ker. bizottság és a hetes küldöttség véleménye között nincs eltérés. A ker. bizottság az előterjesztett tarifát elfogadta úgy, a mint van, csupán Panosovára nézve tett észrevételt, de ekkor még Panosova lejjebb állott: azóta tetemesen emeltetett s a küldöttség csak az, hogy Panosova eddig is úgy adózott, mint a volt katonai határvidék: Panosova emeltett 26%-kal ezen kerületek pedig 8%-al, tehát az arány így körülbelül helyre lesz állítva már a ker. bizottságban és eltérés nincs a hetes küldöttség és ker. bizottság között.

Simics Péter kéri az országos bizottság tagjainak figyelmét a felső határvidék szomorú viszonyaira fordítani. Ő kisérté az orsz. bizottság tagjait akkor, midőn ők azon vidéket beutazták és akkor meggyőződhetek arról, hogy az majdnem kivétel nélkül zordon, terméketlen karszt-vidék. Az éghajlati viszonyok a lehető legkedvezőtlenebbek. Önmét, ahol termőföld van, tavasszal a sok esőzés után nagyon szépnek és jónak látszik, de az a szerencsétlen vidék a tenger közelsége miatt ritkán kap esőt egész nyáron át és a legszebb vetés teljesen tönkre silányul a nyári hónapokban. Előbbi években, ha rossz esztendő volt, a kormány mindig segítette a népet pénzzel vagy ölelni szerekkel és ők azt valahogyan ledolgozták; azonkívül kaptak a tiszték rendes fizetést, ha esekélyet is, és így mindig jutott oda pénz.

Most a határvidék felosztásával nem képes az a népség adót fizetni, ha az esztendő rossz, és átlag 6 év közt 4 nagyon rossz. Kéri a bizottságot, vegye tekintetbe Graszcz, Gospicz, Korenica, Otosacz, Ogulin és Szluin becselőjárások szerencsétlen gazdasági viszonyait és szállítsa le a tarifákat akként, hogy az I. osztályú földet csak 4 frt 50 kr. Brassó és Sepső-Szent-György vidékén, hol a II. és III. osztályu föld sokkal különb, mint ezen összes 6 becselőjárásban akármelyik I. osztályu, és ott még sem magasabb az I. osztályu: ily viszonyok közt a leszállítás nagyon is indokolt. Ott egy nagyon becsületes jóravaló nép lakik, ne tegyék azt tönkre, mert ott alig van ház, mely az új aratásig a terményből megéli tudna.

Bedő Albert min. tanácsos azon észrevételre, mely egyik horvátországi képviselő részéről tétel, hogy a volt határvidéki vagyonközösségi erdők tulkorosak s levágásukkal nem lehet oly hosszú ideig várni, megjegyzi, hogy igaz, vannak ott tulkoros tölgyerdők, de az a körülmény meg, hogy a horvátországi kormány a községeknek nem engedi meg, hogy azon erdők levágassanak, azt bizonyítja, hogy azon erdők még tarthatók és csak azért nem engedi meg a levágást, mert magasabb árakat remél elérhetni: különben pedig azon vagyonközösségek nem maradnak vágható erdők nélkül, mert amint tudva levő dolog, megkapták az összes erdők felét s ebben a felerészben van mindenkori úgy, hogy vágható törzserdőkkel soha sem fognak kifogni. A mi pedig az erdők elviseletőségét illeti, erre nézve kijelenti, hogy azon vagyonközösségi erdőkben lehet fakiemeléseket legalább 50 millió erejéig oszkozni s a hol a vágható fa mindig van és mégis marad 50 ezer hold, azon 800 ezer frt adóösszeget könnyen elviseletetik.

A bizottság ezeket után elfogadja a hetes küldöttség javaslatait mind a 7 mivelési ág tarifáira vonatkozólag a határvidéki kerületben.

Felelős szerkesztő: **Wigand János.**

Főmunkatárs: **Dr. Fináczy Ernő.**

Kiadótulajdonosok:

Wigand János és a „Beck & Koszanics” cég.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény.

A császári és királyi közös pénzügyminiszerum folyó évi augusztus hó 7-én 4070. szám alatt kelt átirata szerint a livnoi járás hivatalnál üresedésben levő ideiglenes minőségű IX. rangsorozatu kerületi orvosi állomás pályázat útján fog betöltetni.

Ezen állomás évi 900 forint fizetés, 200 forint lakpénz és 200 forint pótlékkal van egybekötve. A pályázók az orvos tudori fokozat elnyerésének igazolásán kívül a tisztifőorvos vizsga, vagy az állatjárványtan és állategészségrendőri vizsga sikeres letételéről, továbbá egy tisztifőorvos által kiállított egészségi bizonyítványt kötelesek mellékelni, végül pedig egy szláv nyelv bírását igazolni. Felszerelt kérvények a szerajevói országos kormányhoz intézendők.

Kelt Panosován, 1883. évi szeptember hó 21-én

Christian Antal.
polgármester

694 sz.

Arlejtési hirdetmény.

A panosovai állami vízmérsze újjáépítésére vonatkozó és a Nagyméltóságú közmunka-közlekedési m. kir. Ministerium 1883 évi szeptember hó 11-én 22106 sz. a. kelt rendeletével 340 frt. 66 kr. erejéig engedélyezett építési munka vállalat útján fogatosítása céljából folyó évi szeptember hó 29 napján délelőtt 11 órakor a m. kir. folyam mérnöki hivatal helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Erről vállalkozni kívánók oly felhívással értesítettek: hogy 50 kros. bélyeggel és 34 frt. bantpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat szeptember hó 29 napjának délelőtti 11 órájáig alóirt hivatalhoz benyújtsák, mivel később érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak. —

Az ajánlatban számok és betűkkel világosan kiirandók %-ban az engedélyezett árból való leengedés, esetleg felülfizetés; továbbá vállalkozni kívánók, a vállalatra vonatkozó tervet, előmérletet, költségvetést és vállalati feltételeket jól ismerik, s azt minden részleteiben elfogadják s magukat azok pontos teljesítésére feltétlenül kötelezik. —

A feltételek, költségvetés, előmérlet és terv alóirt hivatalnál a szokott hivatalos órákban előlegesen is megtekinthetők.

Panosován 1883 évi szeptember 16-án

M. kir. folyam mérnöki hivatal.

1421 szám

P. 1883.

Arverési hirdetmény.

Mely szerint közhírré tételik, hogy Schlesinger Mór & Manó keresk. cég végrehajtató javára Jeffics György mosorini lakosnál végrehajtást szenvedő tulajdonaként lefoglalt szeszes italokból álló ingóság 1883-évi Szeptemb. hó 29-én d. e. 8 órakor végrehajtást szenvedő lakásán készpénz fizetése mellett bíróság elfog arvereztetni.

Kir. járásbíróság.

Titel, 1883-évi augusztus hó 22-én.

Szabó
járásbíró.